

کاربرد صکوک در تقویت سرمایه بانک‌ها:
تجربه بین‌المللی براساس توافقنامه بال ۳

رسول خوانساری*

* پژوهشگر گروه بانکداری اسلامی، پژوهشکده پولی و بانکی و دانشجوی دکتری مدیریت مالی، دانشگاه تهران

چکیده

توافقنامه بال ۳ با در نظر گرفتن اهمیت سرمایه و مدیریت نقدینگی در نظام بانکی، با استانداردهای سخت‌گیرانه‌تری نسبت به توافقنامه‌های قبلی، به منظور تقویت و استحکام مدیریت ریسک در نظام بانکی جهت مقابله با شرایط بحرانی منتشر شد. با وجود تفاوت‌های موجود بین بانک‌های متعارف و اسلامی از جهات مختلف، توافقنامه بال ۳ و نسخه‌های قبلی این توافقنامه، بین آن‌ها تمایز قائل نشده است. از این‌رو برخی نهادهای بین‌المللی مانند هیئت خدمات مالی اسلامی، با استفاده از توافقنامه‌های بال، استانداردهای کفایت سرمایه را متناسب با شرایط بانک‌های اسلامی طراحی کرده‌اند. یکی از ابزارهایی که از طریق آن امکان برآورده کردن الزامات سرمایه‌ای در توافقنامه بال ۳ و تقویت سرمایه بانک‌ها فراهم می‌شود، صکوک منطبق با بال ۳ است که انتشار آن، برای بانک‌های اسلامی این امکان را فراهم می‌کند که در عین تقویت سپر سرمایه‌ای خود، سهم بازار صکوک و عرضه صکوک در بازارهای جهانی را نیز افزایش دهند. بی‌نیازی به ذخایر قانونی، احتیاطی و نقدینگی و توجه به سلیقه‌های گوناگون سرمایه‌گذاران با درجات ریسک مختلف از سوی بانک‌های اسلامی، برخی از مهم‌ترین مزایای استفاده از صکوک منطبق با بال ۳ توسط بانک‌های اسلامی است. در این مقاله ضمن بررسی تغییرات صورت گرفته در استانداردهای کفایت سرمایه در توافقنامه بال ۳، به قابلیت صکوک و مزایای آن برای برآوردن استانداردهای بین‌المللی کفایت سرمایه اشاره شده است. می‌توان گفت یکی از ظرفیت‌های موجود برای بهبود کفایت سرمایه در بانک‌های ایرانی، انتشار صکوک واجد شرایط سرمایه است. این امر به‌ویژه برای بانک‌هایی که در افق میان‌مدت و بلندمدت قصد فعالیت جدی‌تر در سطح بین‌المللی داشته باشند، نه تنها یک مزیت محسوب می‌شود، بلکه حتی ممکن است به یک ضرورت تبدیل شود که بدون آن، مدیریت ریسک آن‌ها با مشکل روبه‌رو شود.

واژگان کلیدی: بانکداری اسلامی، صکوک منطبق با بال ۳، کفایت سرمایه، توافقنامه بال